SƐNƐKO SARIYAKOLO MINNU BƐ BIBULU KƆNƆ

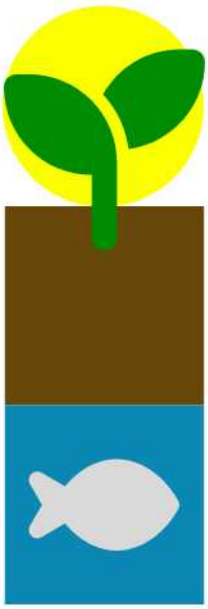

BIBLICAL PRINCIPLES OF AGRICULTURE

Kɔrɔtalenba ye baara min sigi sen kan, aw kana sɛgɛn baara koniya, wala sɛnɛko koniya.
Waajulikɛla 7:15

Dumuni sɔngɔ dɔgɔyali cogo

I bali ka porno ni dusukunnataw jira filimuw kɔnɔ bawo o ɲɛnajɛ suguw bɛna kɛ sababu ye ka kɔngɔ lase mɔgɔ ma. (Tobiti 4:13)
Kɔngɔ bɛna dɔ fara dumuni sɔngɔ kan kosɛbɛ. (2 Masakɛw 6:25)
Aw kana aw yɛrɛ lajɔ bawo o bɛna aw kɛ sɛgɛnbagatɔ ye. (Solomani ka hakilitigiya 3:14, Ntalenw 24:30-34)
Aw ye politiki dɔ kɛ min ye ko NO WORK NO EAT. (2 Tesalonikekaw 3:10)

Aw bɛ nafolo sɔrɔcogo caya. Bajida dugukolow bɛɛ tila-tila sɛnɛ kama. Aw bɛ ji pɔnpe walima kɔlɔnw dilan du bɛɛ ye kɛrɛnkɛrɛnnenya la minnu yɔrɔ ka jan bajiw la. (Esayi 32:20)
Aw bɛ sanji ji lajɛ. (Levitike 26:3-5)
Misiw lamɔ. (Ntalenw 14:4)

Sɛnɛko bonya n'a nafa yiriwa. (Aristiasi ka bataki 5:9-10,13)
Dusu don jamanadenw kɔnɔ u k'u yɛrɛ ka dumuni sɛnɛ. (Ntalenw 6:6-8, Ntalenw 27:23-27)
Dugu bɛɛ ka kan ka se k'a yɛrɛ ka dumuni di. (Jenɛse 41:48)

Pentateuch (Pantateuch) ye

Ala y'a fɔ ko: Dugukolo ka bin, binkɛnɛ min bɛ kisɛ bɔ, ani jiriden jiri min bɛ den a sifaw la, a kisɛ bɛ a yɛrɛ la, o ka bɔ dugukolo kan. Dugukolo nana ni bin ye, ka na ni binkɛnɛ ye min bɛ den bɔ a sifaw la, ani jiri min bɛ den, o kisɛ bɛ a yɛrɛ la, a sifaw la. Ala ko: «A filɛ, ne ye binkɛnɛ bɛɛ di aw ma, minnu bɛ dugukolo bɛɛ kan, ani jiriw bɛɛ, jiri minnu bɛ den kɛ. o na kɛ sogo ye aw bolo.» Jenɛse 1:11-12,29

Ala ko: «An ka mɔgɔ da an ja la, an bɔɲɔgɔnko la. O cogo la, Ala ye hadamaden da a yɛrɛ ja la, a y'a da Ala ja la. cɛ ni muso de y'u da. Ala ye duba u ye, Ala y'a fɔ u ye ko: «Aw ka den ka caya, ka dugukolo fa, ka a kolo. Jenɛse 1:26-28

Matigi Ala ye jiriw bɛɛ falen dugukolo la, minnu ka di ɲɛ ye, ani minnu ka ɲi dumuni kama. ɲɛnamaya jiri fana bɛ nakɔ cɛma, ani ko ɲuman ni juguman dɔnni jiri. Jenɛse 2:9

A y'a fɔ Hadama ye ko: «Katuguni i ye i muso kan lamɛn, ka jiri den dun, ne ye ci min fɔ i ye, k'a fɔ i ye ko i kana a den dun. dusukasi la, i na o dɔ dun i si bɛɛ la. A na ŋaniw ni ŋɛɲɛw fana lase i ma. I na foro kɔnɔ binkɛnɛ dun. I na dumuni kɛ i ɲɛda sumaya la, fo i ka segin dugukolo kan. I bɔra o la, katuguni i ye buguri ye, i na kɔsegin buguri la.» Jenɛse 3:17-19 kɔnɔ

O de y'a to Matigi Ala y'a ci ka bɔ Edɛn nakɔ la ka taa dugukolo sɛnɛ, a bɔra yɔrɔ min na. Jenɛse 3:23

O kɔ, Isaka ye danni kɛ o jamana la, a ye siɲɛ kɛmɛ sɔrɔ o san kelen na. Jenɛse 26:12

Sisan, Faraon ka cɛ hakilitigi ni hakilitigi dɔ lajɛ ka a sigi Misira jamana kun na. Faraon ka nin kɛ, a ka kuntigiw sigi jamana kun na, ka Misira jamana tilayɔrɔ duurunan ta san wolonwula kɔnɔ. U ka san ɲuman nataw dumuniw bɛɛ lajɛ ka ɲɔ mara Faraon bolo, ka dumuni mara dugubaw kɔnɔ. San wolonwula kɔngɔ min bɛna kɛ Misira jamana na, o dumuni na kɛ jamana ye. walisa jamana kana halaki kɔngɔ fɛ.» Jenɛse 41:33-36

San wolonwula dumuni minnu kɛra Misira jamana na, a ye olu bɛɛ lajɛ, ka dumunifɛnw mara dugubaw kɔnɔ. Jenɛse 41:48 la

San wolonwula dɛsɛ y'a daminɛ ka na i ko Yusufu y'a fɔ cogo min na. Nka dumuni tun bɛ Misira jamana bɛɛ la. Kɔngɔ donna Misira jamana bɛɛ la tuma min na, jama ye dumuni di Faraon ma. A bɛ min fɔ aw ye, aw ka o kɛ.» Jenɛse 41:54-55 la

Yusufu ye a fa ni a balimakɛw ni a fa somɔgɔw bɛɛ balo ni dumuni ye ka kɛɲɛ ni u ka denbayaw ye. Dumuni si tun tɛ jamana yɔrɔ bɛɛ la. Kɔngɔ tun ka jugu kosɛbɛ fo Misira jamana ni Kanan jamana bɛɛ sɛgɛnna kɔngɔ kosɔn. Yusufu ye wari min sɔrɔ Misira jamana ni Kanan jamana na, o bɛɛ lajɛn u ka ɲɔ sanni kama. Nafolo dɛsɛra Misira jamana ni Kanan jamana na tuma min na, Misirakaw bɛɛ nana Yusufu fɛ k'a fɔ ko: «Dumuni di an ma, katuguni mun na an na sa i ɲɛ kɔrɔ?» katuguni wari bɛ ban. Yusufu ko: «A' ye aw ka baganw di. Ne na aw di aw ka baganw kosɔn, ni wari dɛsɛra.» U nana ni u ka baganw ye Yusufu fɛ, Yusufu ye dumuni di u ma sow ni sagaw ni baganw ni faliw sɔngɔ la. O san bannen kɔ, u taara a fɛ san filanan na k'a fɔ a ye ko: «An tɛna o dogo ne makɛ la, an ka wari bɛ ban cogo min na. an ka baganw fana bɛ ne makɛ fɛ. foyi ma to ne matigi ɲɛ na, fɔ an farikolow ni an ka jamanaw. an ni an ka dugukolo san dumuni na, anw ni an ka jamana na kɛ Faraon ka jɔnw ye, ka kisɛw di an ma, walisa an ka ɲɛnamaya, an kana sa, walisa jamana kana lakolon.» Yusufu ye Misira jamana bɛɛ san Faraon ye. Misirakaw kelen-kelen bɛɛ y'u ka foro feere, katuguni kɔngɔ ye u minɛ. Jama kɔni, a y'u labɔ dugubaw kɔnɔ, k'a ta Misira jamana dancɛ kelen na ka taa a da la. Jenɛse 47:12-21

Yusufu y'a fɔ jama ye ko: «A filɛ, ne ye aw ni aw ka dugukolo san bi Faraon ye. Ni a cayalenba don, aw na tila duurunan di Faraon ma, tila naani na kɛ aw yɛrɛ ta ye, foro kisɛw ni aw ka dumunifɛnw ni aw ka somɔgɔw ni aw denmisɛnninw ka dumuniw kama. Jenɛse 47:23-24

San wɔɔrɔ, i na i ka dugukolo dan, ka a denw lajɛ, nka san wolonwulanan na, i na a lafiɲɛ ka a da. walisa i ka jamana faantanw ka dumuni kɛ. O cogo kelen na, i na i ka rezɛn nakɔ ni i ka oliviye nakɔ minɛ. Ekisode 23:10-11

Aw na baara kɛ Matigi aw ka Ala ye, a na duba aw ka dumuni ni aw ka ji ye. Ne na bana bɔ i cɛma.» Ekisode 23:25

Ni aw ye aw ka jamana suman tigɛ tuma min na, aw kana aw ka foro kɔnɔnaw bɛɛ tigɛ, aw kana aw ka suman tigɛlenw lajɛ. I kana i ka rezɛn nakɔ tigɛ, i kana i ka rezɛn nakɔ bɛɛ labɔ. i na u to faantanw ni dunanw ye: Ne ye Matigi i ka Ala ye.» Levitike 19:9-10

Aw na ne ka sariyaw labato. I kana a to i ka baganw cɛya ni siya suguya caman ye, i kana i ka foro dan ni kisɛ ɲagaminen ye. Levitike 19:19

Ni aw nana jamana kɔnɔ, ka jiri sifa bɛɛ turu dumuni kama, aw na a den jate bolokobali ye. Levitike 19:23 la

Ni aw ye aw ka jamana suman tigɛ tuma min na, aw kana suman tigɛ tuma min na, aw kana aw ka foro kɔnɔnaw bɔ yen, aw kana suman tigɛlen si lajɛ, aw ka o to faantanw ni dunanw bolo: Ne de ye Matigi aw ka Ala ye. Levitike 23:22

I na i ka foro dan san wɔɔrɔ, ka i ka rezɛn nakɔ tigɛ san wɔɔrɔ, ka a denw lajɛ. Nka san wolonwulanan na, lafiɲɛ don na kɛ jamana ye, lafiɲɛ don ye Matigi fɛ. Levitike 25:3-4

San biduurunan na kɛ aw bolo, san biduurunan na kɛ aw ye, aw kana danni kɛ, aw kana fɛn min falen a yɛrɛ la, aw kana rezɛn falenw tigɛ a kɔnɔ, aw kana rezɛn jiriw labɔ a kɔnɔ. Sabu o ye Jubile don ye. o na kɛ senuma ye aw bolo, aw na a sɛnɛfɛnw dun ka bɔ foro la.» Levitike 25:11-12

O de kosɔn aw na ne ka sariyaw labato, ka ne ka kiritigɛlaw labato ka u labato. Aw na sigi jamana kɔnɔ lafiya la.» Jamana na den don, aw na fa dun ka sigi yen lafiya la. Ni aw y'a fɔ ko: «An na mun dun san wolonwulanan na?» a filɛ, an tɛna danni kɛ, an tɛna an ka sɛnɛfɛnw lajɛ, o tuma na, ne bɛna ne ka dugawu ci aw ma san wɔɔrɔnan na, a na den san saba kɔnɔ. Aw na danni kɛ san 8nan na, ka den kɔrɔw dun fo ka se san kɔnɔntɔnnan ma. fo a denw ka don, aw na magan kɔrɔ dɔ dun.» Levitike 25:18-22

Ni aw bɛ taama ne ka sariyaw la ka ne ka ci fɔlenw mara ka u labato. O kɔ, ne na sanji di aw ma a waati la, jamana na den sɔrɔ, foro jiriw na u den. Aw ka ŋɛɲɛ na se suman tigɛ waati ma, ŋɛɲɛ na se danni waati ma. Levitike 26:3-5

Jamana taasibila bɛɛ, jamana kisɛw walima jiridenw, o ye Matigi ta ye. Levitike 27:30

Katuguni Matigi i ka Ala bɛ na ni i ye jamana ɲuman na, jibolisiraw ni kɔw ni dingɛ dunbaw jamana min bɛ bɔ kɔw ni kuluw la. Malo ni orje ni ɛrɛzɛnsunw ni torosunw ni gerenadiw ka jamana. Oliviye tulu ni mɔni jamana. I na dumuni kɛ jamana min na k'a sɔrɔ a ma dɛsɛ, i tɛna dɛsɛ a la. jamana min kabakurunw ye nɛgɛ ye, i bɛ se ka nɛgɛso bɔ a kuluw kan. Ni i ye dumuni kɛ ka fa, i na Matigi i ka Ala tanu a ye jamana ɲuman min di i ma. Dutɛrɔnɔmɛ 8:7-10

Ni aw ye ne ka ci fɔlenw lamɛn ni timinandiya ye bi, ka Matigi aw ka Ala kanu, ka baara kɛ a ye ni aw dusukun bɛɛ ni aw ni bɛɛ ye, ne na aw ka jamana sanji di aw ma a waati la, sanji fɔlɔ ni sanji laban, walisa aw ka se ka aw ka ɲɔ ni aw ka diwɛn ni aw ka tulu lajɛ. Ne na bin ci i ka forow la i ka baganw ye, walisa i ka dumuni kɛ ka fa. Dutɛrɔnɔmɛ 11:13-15

I na i ka bɔnsɔn bɛɛ taasibila kɛ tiɲɛ na, foro bɛ den sɔrɔ san o san. Dutɛrɔnɔmɛ 14:22

I kana i ka rezɛn nakɔ dan ni kisɛ suguya caman ye, walisa i ye i ka rezɛn nakɔ den minnu dan, ani i ka rezɛn nakɔ denw kana nɔgɔ. Dutɛrɔnɔmɛ 22:9

Ni i ye i ka suman tigɛ tigɛ i ka foro la, ka ɲinɛ bɔgɔdaga dɔ kɔ foro la, i kana taa a ta tugun, o na kɛ dunan ni faantanw ni muso cɛ salen ta ye, walisa Matigi i ka Ala ka dugawu kɛ i ye i bolo baara bɛɛ la. Dutɛrɔnɔmɛ 24:19

Ni i ye Matigi i ka Ala kan lamɛn ni timinandiya ye, ka a ka ci fɔlenw bɛɛ labato ani k'u labato bi, Matigi i ka Ala na i kɔrɔta ka tɛmɛ dugukolo kan siyaw bɛɛ kan. Dubaden na kɛ i ye dugu kɔnɔ, i na

duba sɔrɔ foro la. I farikolo denw ni i ka dugukolo denw ni i ka baganw ni i ka misiw ni i ka sagaw na duba. I ka segi ni i ka fɛnmarayɔrɔ na kɛ dubadenw ye. Dutɛrɔnɔmɛ 28:1-5

Matigi na i fa nafolo la, i farikolo denw ni i ka baganw ni i ka dugukolo denw na, Matigi ye kali i bɛnbaw ma ko a bɛna o di i ma. Matigi na a ka nafolo ɲuman da i ye, sankolo ka sanji di i ka jamana ma a waati la, ka dugawu kɛ i bolo baara bɛɛ la, i na juru don siya caman na, i tɛna juru ta. Dutɛrɔnɔmɛ 28:11-12

Tariku

E ni i denkɛw ni i ka jɔnw na dugukolo sɛnɛ a ye, i na jiridenw lase a ma, walisa i makɛ denkɛ ka dumuni sɔrɔ. Denkɛ tan ni duuru ni jɔnkɛ mugan tun bɛ Ziba fɛ. 2 Samuɛl 9:10

Kɔngɔba donna Samari dugu kɔnɔ, u y'a lamini fo ka fali kunkolo feere warijɛ biwɔɔrɔ na, ka tuganin bɔgɔdaga tilayɔrɔ naani feere warijɛ duuru la. 2 Masakɛw 6:25

A y'a fɔ Jerusalɛm sigibagaw ye ko u ka sarakalasebaaw ni Levitew niyɔrɔ di, walisa u ka dusu don Matigi ka sariya la. Cikan sera tuma min na dɔrɔn, Israɛldenw nana ni ɲɔ ni diwɛn ni tulu ni mɔni ni mɔni fɔlɔw ye. Fɛn bɛɛ taasibila tun bɛ na ni u ye ka caya. Israɛl bɔnsɔn ni Juda minnu tun sigilen bɛ Juda duguw kɔnɔ, olu fana nana ni misiw ni sagaw taasibila ye, ani fɛn senumaw taasibila, minnu tun bilalen bɛ Matigi u ka Ala ye. 2 Tilew Kibaru 31:4-6

Ka na ni an ka dugukolo den fɔlɔw ye, ani jiriw bɛɛ den fɔlɔw, san o san, ka na Matigi ka so kɔnɔ: An denkɛw ni an ka baganw den fɔlɔw fana, i ko a sɛbɛnnen bɛ sariya kɔnɔ cogo min na, ani an ka baganw ni an ka sagaw fɔlɔw, ka na ni sarakalasebagaw ye an ka Ala ka so, minnu bɛ baara kɛ an ka Ala ka so kɔnɔ an ka mugu fɔlɔw ni an ka sarakaw ni jiri suguya bɛɛ denw, diwɛn ni tulu, ka di sarakalasebagaw ma, ka taa an ka Elohim ka so kɔnɔ. An ka dugukolo taasibila di Levitew ma, walisa Levitew kelenw ka se ka taasibila sɔrɔ an ka sɛnɛ duguw bɛɛ la. Aron denkɛ sarakalasebaa na kɛ Levitew fɛ tuma min na Levitew bɛ taasibila ta. Israɛldenw ni Levi bɔnsɔnw na na ni ɲɔ ni diwɛn kura ni tulu saraka ye so kɔnɔ, yɔrɔ senuma minɛnw ni sarakalasebaa minnu bɛ baara kɛ, ani da kɔlɔsibagaw ni dɔnkilidalaw bɛ yɔrɔ minnu na, an tɛna an ka Ala ka so bila. Nehemi 10:35-39 kɔnɔ

Poyi sɛbɛn

Ne tun b'a fɛ ka Ala ɲini, ne tun b'a fɛ ka ne ka ko bila Ala de la. kabako fɛn jatebaliw: Ale bɛ sanji lase dugukolo ma, ka ji ci forow ma: Job 5:8-10

I ye a kɛ i bolow ka kɛwalew kuntigiya ye. i ye fɛn bɛɛ bila a sen kɔrɔ: Sagaw ni misiw bɛɛ, ɔwɔ, ani kungosogow; Sanfɛ kɔnɔw ni kɔgɔji jɛgɛw ani fɛn o fɛn bɛ tɛmɛ kɔgɔji siraw fɛ. Matigi an Matigi, i tɔgɔ ka bon kosɛbɛ dugukolo bɛɛ la dɛ! Zaburuw 8:6-9

A bɛ bin falen baganw ye, ka binw falen hadamadenw ka baara kama. Diwɛn min bɛ mɔgɔ dusukun nisɔndiya, tulu min bɛ a ɲɛda yeelen, ani nbuuru min bɛ mɔgɔ dusukun barika bonya. Zaburu 104:14-15

A bɛ kungokolo yɛlɛma ka kɛ ji jɔlen ye, ka dugukolo jalen yɛlɛma ka kɛ jibolisiraw ye. A bɛ kɔngɔtɔw sigi yen, walisa u ka dugu labɛn ka kɛ sigiyɔrɔ ye. Aw ka forow dan, ka rezɛn nakɔw turu, minnu bɛ se ka den falen. A bɛ duba u fana ye, fo u ka caya kosɛbɛ. A tɛ sɔn u ka baganw ka dɔgɔya.» Zaburuw 107:35-38

Taga wulu fɛ, e sɛgɛnbagatɔ; Aw ye a ka siraw jateminɛ, ka hakilitigiya kɛ. Ntalenw 6:6-8

Min bɛ fɛnw lajɛ samiyɛ fɛ, o ye denkɛ hakilitigi ye, nka min bɛ sunɔgɔ suman tigɛ waati la, o ye denkɛ ye min bɛ maloya. Ntalenw 10:5

Min bɛ a ka jamana sɛnɛ, o na fa dumuni na, nka min bɛ tugu mɔgɔ fuw kɔ, o hakili tɛ. Ntalenw 12:11

Dumuni caman bɛ faantanw ka sɛnɛ na, nka o bɛ yen min bɛ tiɲɛ kiritigɛ dɛsɛ kosɔn. Ntalenw 13:23

Misi tɛ yɔrɔ min na, denso saniyalen don: Nka dɔ farali caman bɛ bɔ misi fanga de la. Ntalenw 14:4

Sɔgɔsɔgɔninjɛ tɛna sɛnɛ kɛ nɛnɛ kosɔn; O de kosɔn a na delili kɛ suman tigɛ waati la, foyi tɛna kɛ a bolo.» Ntalenw 20:4

Ne taara sɛgɛnbaaw ka foro la, ani mɔgɔ hakilintan ka rezɛn nakɔ fɛ. O yɔrɔ bɛɛ falenna ni ŋaniw ye, ŋɛɲɛw tun ye a ɲɛda datugu, kabakurun kogo fana karilen don. O kɔ, ne y'a ye, ne y'a jateminɛ kosɛbɛ: ne y'a lajɛ, ka kalan sɔrɔ. O bɛɛ n'a ta, sunɔgɔ dɔɔnin, sunɔgɔ dɔɔnin, bolow dali dɔɔnin ka sunɔgɔ. ani i ka dɛsɛ i n'a fɔ marifatigi. Ntalenw 24:30-34

I timinandiya ka i ka sagaw cogoya dɔn, ka i ka sagaw lajɛ koɲuman. Nafolo tɛ badaa badaa, wa masafugulan bɛ to mɔgɔw bɛɛ la wa? Binkɛnɛ bɛ bɔ kɛnɛ kan, binkɛnɛ b'a yɛrɛ jira, kuluw kan binw bɛ lajɛ. Sagadenw ye i ka finiw ye, bakɔrɔnw fana ye foro sɔngɔ ye. Bakɔrɔn nɔnɔ ka se i ka dumuni ma, i ka so kɔnɔ dumuni ma, ani i ka npogotigininw balo kama. Ntalenw 27:23-27

Min bɛ a ka jamana sɛnɛ, o na dumuni caman sɔrɔ, nka min bɛ tugu fuw nɔfɛ, faantanya na bɛrɛ sɔrɔ. Ntalenw 28:19

A bɛ foro dɔ jateminɛ k'a san. Ntalenw 31:16

Dugukolo tɔnɔ bɛ bɛɛ de bolo: masakɛ yɛrɛ bɛ baara kɛ foro fɛ. Waajulikɛla 5:9

Hadamaden ka baara bɛɛ ye a da ye, o bɛɛ n'a ta, dumuni nege tɛ fa. Waajulikɛla 6:7

Min bɛ fiɲɛ kɔlɔsi, o tɛna danni kɛ. Min bɛ sankaba kɔlɔsi, o tɛna suman tigɛ.» Sɔgɔma, i ka i ka kisɛ dan, wula fɛ, i kana i bolo bali, katuguni i t'a dɔn ni ɲɛtaa bɛna ɲɛ, nin walima nin, walima ni u fila bɛɛ bɛna ɲɛ. Waajulikɛla 11:4,6

Kiraw

I tulo na kuma dɔ mɛn i kɔfɛ, ko: «Nin ye sira ye, i ka taama a kan, ni i bɛ i kininbolo fɛ, ni i bɛ i kɔsegin i kinin fɛ.» Aw na aw ka warijɛ ja minnu dilalen don ni sanu ye, olu masirilenw fana nɔgɔ. I ka a fɔ a ye ko: «I ka bɔ yan.» O tuma na fɛ, a na sanji di i kisɛw ma, i ka dugukolo danni kɛ. Dugukolo falen dumuni na, a na fasa ka caya, o don na, i ka baganw na balo baganmarayɔrɔbaw la. Misiw ni faliden minnu bɛ dugukolo tulo tulo, olu fana na dumunifɛn saniyalenw dun, minnu fiyɛra ni sosɛti ni fiɲɛbɔlan ye. Esayi 30:21-24

Aw minnu bɛ danni kɛ ji bɛɛ kɛrɛfɛ, ka misi ni fali senw ci ka taa yen, o ye dubadenw ye. Esayi 32:20

Dugukolo jalen na kɛ kɔji ye, minnɔgɔ bɛ kɛ jibolisiraw ye, saw sigiyɔrɔ la, u kelen-kelen bɛɛ dalen bɛ yɔrɔ min na, bin na kɛ bin ye ni binkɛnɛw ni jirisunw ye. Esayi 35:7 kɔnɔ

Mun na aw bɛ wari bɔ fɛn na min tɛ dumuni ye? Aw ye baara kɛ min tɛ wasa? aw ka ne lamɛn ni timinandiya ye, ka fɛn ɲuman dun, ka aw ni nisɔndiya fasa la. Esayi 55:2

Katuguni sanji bɛ jigin cogo min na, ni nɛnɛ bɛ na ka bɔ sankolo la, ka segin yen, nka a bɛ dugukolo ji bɔ, k'a den ka falen, walisa a ka kisɛ di dannikɛla ma, ka dumuni di dumunikɛla ma N y'a ci. Esayi 55:10-11

Matigi y'a fɔ Juda ni Jerusalɛm mɔgɔw ye nin cogo la ko: «A' ye aw ka dugukolo kari, aw kana danni kɛ ŋaniw cɛma.» Jeremi 4:3 la

Matigi ka kuma nana ne ma ko kura, ko: «Mɔgɔ denkɛ, ni jamana ye jurumu kɛ ne la ni kojuguba ye, o tuma na, ne na ne bolo kɔrɔta a kan, ka a buru bere kari, ka kɔngɔ lase a ma, ka hadamaden ni baganw tigɛ ka bɔ a la: Ezekiɛl 14:12-13

A tun turunna dugukolo ɲuman na jiba da la, walisa a bolow ka bɔ, walisa a ka den, walisa a ka kɛ ɛrɛzɛnsun ɲuman ye. Ezekiɛl 17:8 la

Ne ye jamana min di aw bɛnbaw ma, aw na sigi o la. Aw na kɛ ne ka mɔgɔw ye, ne na kɛ aw ka Ala ye.» Ne na aw kisi aw ka nɔgɔw bɛɛ ma, ne na ɲɔ wele ka dɔ fara a kan, kɔngɔ tɛna aw lase aw ma. Ne na jiridenw ni foro falenfɛnw caya, walisa kɔngɔ kana mafiɲɛya sɔrɔ siyaw cɛma tun.» O tuma na fɛ, aw na aw hakili to aw yɛrɛw ka kɛwale juguw ni aw ka kɛwalew la minnu tun man ɲi, ka aw yɛrɛw mafiɲɛya aw ka tilenbaliyakow ni aw ka ko haramulenw kosɔn. Ezekiɛl 36:28-31

Aw ka danni kɛ tilennenya la, ka suman tigɛ makari la. aw ka dugukolo tiɲɛnen kari, katuguni Matigi ɲinini waati sera, fo a ka na tilennenya sanji la aw kan.» Ose 10:12

Ne fana ye ɲinw saniya aw ka duguw bɛɛ la, ka dumuni dɛsɛ aw ka yɔrɔw bɛɛ la. Ne ye sanji bali aw la, k'a sɔrɔ kalo saba tora suman tigɛ waati la, ne ye sanji lase dugu dɔ ma, sanji ma na dugu wɛrɛ la. O la, dugu fila wala saba tun bɛ yaala ka taa dugu kelen na, ka ji min. Nka u ma wasa, nka aw ma kɔsegin ne ma, Matigi ko ten.» Ne ye aw bugɔ ni bɔgɔbɔgɔ ni nɔgɔ ye, tuma min na aw ka nakɔw ni aw ka rezɛn nakɔw ni aw ka torosunw ni aw ka oliviyew cayara tuma min na, jirisunba ye u dun, nka

aw ma segin ne ma, Matigi ko ten. Ne ye banajugu ci aw cɛma ka kɛɲɛ ni Misira jamana cogoya ye. Ne ye aw ka sigiyɔrɔw kasa bɔ aw nugu la, nka aw ma kɔsegin ne ma, Matigi ko ten.» Amɔsi 4:6-10

Hali ni torosun tɛna falen, den tɛna den ɛrɛzɛnsunw na. oliviye baara na ban, forow tɛna balo si sɔrɔ. sagakulu na tigɛ ka bɔ sagakulu la, sagaw tɛna kɛ sow kɔnɔ. Habakuki 3:17-18 kɔnɔ

Aw, yala waati sera aw ma ka sigi aw ka so cieledw kɔnɔ, ka nin so in tiɲɛ wa? Sisan, Kɛlɛbolow Matigi ko ten. Aw ye aw ka siraw jateminɛ. Aw ye danni caman kɛ, aw ye dɔɔni don. aw bɛ dumuni kɛ, nka aw tɛ bɛrɛ sɔrɔ. aw bɛ min, nka aw tɛ fa minfɛn na. aw bɛ fini don aw la, nka sumaya si tɛ yen. Min bɛ sara sɔrɔ, o bɛ sara sɔrɔ ka o don bɔrɔ kɔnɔ, dingɛw bɛ min kɔnɔ. Kɛlɛbolow Matigi ko ten. Aw ye aw ka siraw jateminɛ. Ageyi 1:4-7 kɔnɔ

Sabu kisɛ na ɲɛ sɔrɔ. ɛrɛzɛnsun na a den, dugukolo na a falen, sankolo na nɛnɛ bɔ. Ne na nin jama tɔw bɛɛ kɛ u ta ye.» Zakari 8:12

Aw ka na ni tila tannan bɛɛ ye magasa kɔnɔ, walisa dumuni ka sɔrɔ ne ka so kɔnɔ, ka ne kɔrɔbɔ ni nin ye sisan, Kɛlɛcɛw Matigi ko ten, ni ne ma sankolo finɛtiriw da aw ye, ka dugawu bɔn aw ye, walisa yɔrɔ kana se ka o sɔrɔ. Ne na dumunikɛla kɔrɔfɔ aw kosɔn, a tɛna aw ka dugukolo denw halaki. Aw ka ɛrɛzɛnsun tɛna a den bɔ foro la sani a waati ka se, Kɛlɛcɛw Matigi ko ten.» Siyaw bɛɛ na aw wele ko dubadenw, katuguni aw na kɛ jamana duman ye, Kɛlɛcɛw Matigi ko ten. Malaki 3:10-12 la

Kibaru Dumanw

A y'a fɔ a ka kalandenw ye ko: «Sɛnɛ tigɛ ka ca, nka baarakɛlaw ka dɔgɔ. Aw ka suman tigɛ Matigi deli ko a ka baarakɛlaw bila ka taa a ka suman tigɛ la. Matiyu 9:37-38 la

A ye kuma caman fɔ u ye ntalenw na, ko: «Sɛnɛkɛla dɔ bɔra ka danni kɛ. A ye danni kɛ tuma min na, kisɛ dɔw binna sira da la, kɔnɔw nana u dun, dɔw binna kabakurunw kan, dugukolo caman tun tɛ u bolo yɔrɔ minnu na. Ikomi u ju tun t'u la, u jara. Dɔw binna ŋaniw cɛma. ŋaniw bɔra ka u dawolo, nka dɔw binna dugukolo ɲuman kɔnɔ ka den kɛ, dɔw siɲɛ kɛmɛ, dɔw siɲɛ biwɔɔrɔ, dɔw siɲɛ bisaba. Tulo bɛ min fɛ ka lamɛnni kɛ, o ka mɛnni kɛ. Matiyu 13:3-9 la

A ye ntalen wɛrɛ fɔ u ye ko: «Sankolo masaya bɛ i ko mutaridi kisɛ, mɔgɔ ye min ta k'a dan a ka foro la. Matiyu 13:31-32 la

O de y'a to a y'a fɔ u ye ko: «Tiɲɛ na, suman tigɛ ka ca, nka baarakɛlaw ka dɔgɔ. Luka 10:2 la

A ye nin ntalen in fana fɔ. Cɛ dɔ tun ye torosun dɔ turu a ka rezɛn nakɔ kɔnɔ. A nana den ɲini o la, nka a ma foyi sɔrɔ. A y'a fɔ a ka rezɛn nakɔ dilabaga ye ko: «A filɛ nin san saba kɔnɔ, ne bɛ na den ɲini torosun in na, nka ne ma foyi sɔrɔ. mun na a bɛ dugukolo degun? A y'a jaabi ko: «Matigi, a to ɲinan fana, fo ne ka a lamini sɔgɔ ka nɔgɔ bɔ a la. Luka 13:6-9 la

Aw m'a fɔ ko kalo naani bɛ yen, suman tigɛ bɛ na wa? A filɛ, ne b'a fɔ aw ye ko: A' ye aw ɲɛ kɔrɔta ka forow filɛ. sabu u finman don kaban ka suman tigɛ. Min bɛ suman tigɛ, o bɛ sara sɔrɔ, ka jiridenw lajɛ ɲɛnamaya banbali la, walisa dannikɛla ni suman tigɛbaga bɛɛ ka ɲagali ɲɔgɔn fɛ. Yuhana 4:35-36

Tiɲɛ tiɲɛ na, ne b'a fɔ aw ye ko ni malo suman ma bin dugukolo la ka sa, a bɛ to a kelen na. Yuhana 12:24

U sera dugukolo kan dɔrɔn, u ye bɔgɔdaga tasuma ye yen, jɛgɛw dalen bɛ a kan, ani nbuuru. Yesu y'a fɔ u ye ko: «Aw ye jɛgɛ min minɛ sisan, aw ka na ni o ye.» Yuhana 21:9-10

O bɛɛ n'a ta, a ma a yɛrɛ to seereya tɛ, k'a masɔrɔ a ye ko ɲuman kɛ, ka sanji di an ma ka bɔ sankolo la, ka den waatiw di an ma, ka an dusukunw fa dumuni ni ɲagali la. Kɛwalew 14:17

Sɛbɛnw

Nka ne b'a fɔ nin ye ko: Min bɛ danni dɔɔnin kɛ, o na suman tigɛ dɔɔnin fana. Min bɛ danni kɛ ka caya, o na suman caman fana tigɛ.» 2 Kɔrɛntekaw 9:6

Ala bɛ se ka nɛɛma bɛɛ caya aw la. walisa aw, ni aw bɛ se fɛn bɛɛ la tuma bɛɛ, aw ka caya baara ɲuman bɛɛ la Ka barika da Ala ye an barika la. 2 Kɔrɛntekaw 9:8-11

An kana sɛgɛn koɲuman kɛli la, katuguni an na suman tigɛ waati bɛnnen na, ni an ma sɛgɛn. Galasikaw 6:9

An tun bɛ aw fɛ tuma min na, an ye nin ci aw ma ko ni mɔgɔ dɔ t'a fɛ ka baara kɛ, a kana dumuni kɛ fana. 2 Tesalonikekaw 3:10

Apokrifa

Katuguni sɛnɛkɛla bɛ kisɛ caman dan dugukolo kan cogo min na, ka jiri caman turu, k'a sɔrɔ fɛn min danna ka ɲɛ a waati la, o tɛ wuli, fɛn dannenw bɛɛ fana tɛ jiri sɔrɔ. u bɛɛ tɛna kisi.» 2 Esdrasi 8:41

I ko sɛnɛkɛla ka kisɛ bɛ halaki cogo min na, ni a ma wuli, ni i ma i ka sanji sɔrɔ a waati la. wala ni sanji ka ca kojugu, ka a tiɲɛ: Hadamaden min dilanna ni i bolow ye, a bɛ wele ko i yɛrɛ ja, o fana bɛ halaki, katuguni i bɛ i ko ale de kosɔn, i ye fɛn bɛɛ da, k'a suma ni sɛnɛkɛla ka kisɛ ye. 2 Esdrasi 8:43-44

A ye ne jaabi ko: «I ko foro bɛ cogo min na, kisɛ fana bɛ ten. i n'a fɔ a falenw bɛ cogo min na, o kulɛriw fana bɛ ten; baarakɛla bɛ cogo min na, baara fana bɛ ten. Sɛnɛkɛla yɛrɛ bɛ cogo min na, a ka sɛnɛ fana bɛ ten. 2 Esdrasi 9:17

...k'a masɔrɔ halakili ni tɔɔrɔ caman bɛ kuncɛbaya la, toli ni dɛsɛba bɛ jatɔya la. Tobiti 4:13 la

O la, kamalennin y'a kɛ i ko mɛlɛkɛ y'a fɔ a ye cogo min na. U ye jɛgɛ tobi tuma min na, u y'a dun, o kɔ, u fila bɛɛ taara sira fɛ, fo ka gɛrɛ Ekibatane la. Tobiti 6:5 la

Kuntigi min ma tilenbaliya kɛ ni a bolow ye, ka ko jugu si miiri Ala ma, o ye dubaden ye, katuguni dannaya nilifɛn kɛrɛnkɛrɛnnen na di a ma, ka ciyɛn sɔrɔ Matigi ka Alabatosoba kɔnɔ min ka di a ye kosɛbɛ. Solomani ka hakilitigiya 3:14

Kɔrɔtalenba ye baara min sigi sen kan, aw kana sɛgɛn baara koniya, wala sɛnɛko koniya. Waajulikɛla 7:15

Min b'a ka jamana sɛnɛ, o na dɔ fara a ka kuluw kan, mɔgɔba minnu ka di mɔgɔbaw ye, o na yafa sɔrɔ a ka tilenbaliya ko la. Waajulikɛla 20:28

Ni i ye den sɔrɔ foro bɛɛ la tuma min na, i k'a dan ni i yɛrɛ ka kisɛ ye, ka i jigi da i ka bagan ɲumanw kan. Waajulikɛla 26:20

O kɔ, u ye u ka dugukolo sɛnɛ hɛrɛ la, dugukolo ye den di a ma, ka foro jiriw den. 1 Makabew 14:8

Edɛn kitabu minnu ɲinɛna u kɔ

O la, jamanadenw sirilen bɛ k'u yɛrɛ di sɛnɛ ni dugukolo sɛnɛni ma walasa o cogo la, u ka se ka sɛnɛfɛn caman sɔrɔ. O cogo la, sɛnɛ sugu bɛɛ bɛ Kɛ ka Tɛmɛ ani suman caman bɛ Sɔrɔ jamana kofɔlen in bɛɛ la. Aristeas ka bataki 5:9-10

Jamanadenw ka bɔ togodala maraw la ka sigi dugu kɔnɔ, o kɛra sababu ye ka sɛnɛ tɔgɔ tiɲɛ: wa o cogo la walasa k'u bali ka sigi dugu kɔnɔ, masakɛ ye yamaruya di ko u kana tɛmɛ tile mugan kan a kɔnɔ. Aristeas ka bataki 5:13

O de kosɔn, ne denw, aw kana aw janto musow cɛɲi na, aw kana aw hakili to u ka kow la. nka aw ka taama ni dusukun kelen ye Matigi siranya la, ka baara kɛ baara ɲumanw na, ani kalan na ani aw ka sagaw la, fo Matigi ka muso di aw ma, a b'a fɛ min na, walisa aw kana tɔɔrɔ i ko ne. Layidu min bɛ Rubɛn 2:1 kɔnɔ

Aw k'aw biri sɛnɛko ɲɛ, ka baara kɛ sɛnɛko sifa bɛɛ la, ka nilifɛnw di Matigi ma ni barika dali ye. Katuguni Matigi na dugawu kɛ ni dugukolo den fɔlɔw ye, i ko a ye dugawu kɛ mɔgɔ senumaw bɛɛ la cogo min na kabini Abɛl fo ka na se bi ma. Katuguni niyɔrɔ wɛrɛ tɛ di aw ma ni dugukolo tuluma tɛ, dugukolo tuluma min denw bɛ lamɔ ni cɛsiri ye. An fa Yakuba ye dugawu kɛ ne ye ni dugukolo ni den fɔlɔw dubaw ye. Isakar ka layidu 1:39-42

Ne de fɔlɔla ka kurun dilan ka taa kɔgɔji kan, katuguni Matigi ye faamuyali ni hakilitigiya di ne ma o kɔnɔ. Ne ye kurunba dɔ jigin a kɔfɛ, ka kurunba dɔ kɔrɔta jiri tilennen wɛrɛ kan a cɛmancɛ la. Ne ye kurunba ta ka taa bajida la, ka jɛgɛ minɛ ne fa ka so kɔnɔ fo ka se Misira. Wa hinɛ sababu fɛ ne ye n ka minɛni tila dunan bɛɛ ye. Ni mɔgɔ dɔ tun ye dunan ye, walima ni banabagatɔ tun don, walima ni mɔgɔkɔrɔba tun don, ne tun bɛ jɛgɛ tobi k'u labɛn ka ɲɛ, ka u di mɔgɔw bɛɛ ma, i n'a fɔ mɔgɔ kelen-kelen bɛɛ mago tun bɛ min na, ka dusukasi kɛ u la ani ka hinɛ u la. O de y'a to Matigi ye n wasa ni jɛgɛ caman ye ni n bɛ jɛgɛ minɛ. Katuguni min bɛ jɛ ni a mɔgɔɲɔgɔn ye, o bɛ dɔ fara o kan Matigi fɛ. San duuru kɔnɔ, ne ye jɛgɛ minɛ ka u di ne ye mɔgɔ o mɔgɔ ye, ka o di ne fa ka so bɛɛ ma. Samiya waati la, ne tun bɛ jɛgɛ minɛ, nɛnɛ waati la, ne tun bɛ sagaw mara ni ne balimaw ye. Zabulɔn ka layidu 2:6-13